

HISTÒRIA DEL PREMI A LA INNOVACIÓ TECNOLÒGICA AGROALIMENTÀRIA (PITA)

Josep Maria Masses i Tarragó¹ i Jaume Sió i Torres²

1. Coordinador de Comunicació i Difusió Tecnològica de la Direcció General d'Alimentació, Qualitat i Indústries Agroalimentàries. Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural. Generalitat de Catalunya
2. Subdirector general de Transferència i Innovació Agroalimentària de la Direcció General d'Alimentació, Qualitat i Indústries Agroalimentàries. Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural. Generalitat de Catalunya

RESUM

En la comunicació es fa un relat de la història, característiques i casos d'èxit del Premi a la Innovació Tecnològica Agroalimentària, un premi instaurat pel Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural de la Generalitat de Catalunya i que en la seva edició de l'any 2011 va complir deu anys de vida.

El Premi a la Innovació Tecnològica Agrària es va convocar per primera vegada l'any 2001, i l'any 2009 se'n va canviar el nom per l'actual de Premi a la Innovació Tecnològica Agroalimentària. Al llarg d'aquests deu anys s'han presentat més de dues-centes candidatures d'empresaris agraris o agroalimentaris innovadors.

L'estructura del premi ha variat al llarg d'aquests anys, i ha passat de ser un únic premi les quatre primeres edicions a l'establiment de dues categories a partir de l'any 2005: Premi a l'Empresa Agrària i Premi a l'Agroindústria.

PARAULES CLAU: premi, innovació tecnològica agroalimentària, PITA, empresa agrària, agroindústria, RuralCat.

RESUMEN

En la comunicación se hace un relato de la historia, características y casos de éxito del Premio a la Innovación Tecnológica Agroalimentaria, un premio instaurado por el Departamento de Agricultura, Ganadería, Pesca, Alimentación y Medio Natural de la Generalidad de Cataluña y que en su edición correspondiente al año 2011 cumplió diez años de vida.

Correspondència: Josep Maria Masses i Tarragó. Gran Via de les Corts Catalanes, 612-614. 08007 Barcelona. Tel. 933 046 745. A/e: jmmasses@gencat.cat.

Josep Maria Masses i Tarragó i Jaume Sió i Torres

El Premio a la Innovación Tecnológica Agraria se convocó por primera vez el año 2001, y en el año 2009 cambió su nombre por el actual de Premio a la Innovación Tecnológica Agroalimentaria. A lo largo de estos diez años se han presentado más de doscientas candidaturas de empresarios agrarios o agroalimentarios innovadores.

La estructura del premio ha variado a lo largo de estos años, y ha pasado de ser un único premio durante las cuatro primeras ediciones a establecer dos categorías a partir del año 2005: Premio a la Empresa Agraria y Premio a la Agroindustria.

PALABRAS CLAVE: premio, innovación tecnológica agroalimentaria, PITA, empresa agraria, agroindustria, RuralCat.

1. INTRODUCCIÓ

La innovació és un concepte recurrent al llarg del temps i molt especialment en moments com el d'ara, de crisi econòmica. El Departament d'Agricultura, des del 2001, ja pensava en innovació i en els innovadors, de manera que va estudiar quina podia ser la millor manera de reconèixer les persones que tenien iniciatives per millorar les seves empreses agràries i els seus productes, que eren emprenedors, que implementaven noves tècniques i noves tecnologies dia rere dia, és a dir, que eren innovadors. La forma de reconèixer aquest fet va ser la creació del Premi a la Innovació Tecnològica Agroalimentària (PITA).

El premi, que atorga el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural, es va convocar per primera vegada l'any 2001, és a dir, que l'edició de l'any 2010 ha estat la número deu del premi. El premi distingeix les empreses agràries i les agroindústries que hagin incorporat innovacions que representin un nou producte, procés o gestió per a la millora de la competitivitat i sostenibilitat. Al llarg d'aquests deu anys ha tingut alguns canvis: el primer, la modificació de l'estructura mateixa del premi, que ha passat de ser un únic guardó, en les quatre primeres edicions, a l'establiment de dues modalitats a partir de l'any 2005: Premi a l'Empresa Agrària i Premi a l'Agroindústria.

També, a més d'aquests dos premis, es donen dues nominacions, una per cadascuna de les modalitats. Els primers premis estan dotats amb la quantitat de 6.000 euros cadascun i les nominacions estan dotades amb 2.000 euros cadascuna. El segon canvi va ser l'any 2008, que se'n modificà el nom amb la idea de ser un premi de més ampli abast, i passà de dir-se Premi a la Innovació Tecnològica Agrària al seu nom actual, Premi a la Innovació Tecnològica Agroalimentària. Pel que fa als guanyadors del premi dels diferents anys, el nombre de candidatures presentades i el motiu del premi es detallen en la taula següent:

Història del Premi a la Innovació Tecnològica Agroalimentària (PITA)

TAULA I. *Relació de guanyadors i nominats*

Any	Nombre de candidats	Guanyadors i població	Motiu
2001	23	Premi: Catalan Nurseries, SA Sant Jaume d'Enveja (Montsià)	Per la producció intensiva d'hortalisses.
2002	13	Premi: Sorma, SCCL Cooperativa de plantes ornamentals del Maresme Premià de Dalt (Maresme)	Per la gestió integrada de la producció, emmagatzematge i distribució de la planta ornamental (traçabilitat).
2003	25	Premi: Tractament de Juneda, SA- Tracjusa Juneda (Garrigues)	Per la planta de tractaments de purins i cogeneració d'energia elèctrica.
2004	29	Premi: Mas Martinet Assessoraments Falset (Priorat)	Per un nou sistema de conducció de la vinya per un millor equilibri del vigor del cep.
2005	9	Modalitat a l'empresa agrària Premi: Peretó Erill, SL Isona (Pallars Jussà)	Per la implementació d'un sistema d'alimentació electrònica per a truges reproductores.
		Modalitat a l'agroindústria Premi: Mas La Folcrà, SA Sant Joan de les Abadesses (Ripollès)	Per la producció de llet fresca de pagès, certificada, recria i engreix de vedells.
2006	29	Modalitat a l'empresa agrària Premi: Reig d'Estanyol, SA Estanyol-Bescanó (Gironès)	Per la millora del sistema productiu de l'avellana.
		Nominat Porgaporcs, SL Vila-sana (Pla d'Urgell)	Per la implantació d'una planta de biogàs a partir dels subproductes procedents d'explotacions ramaderes i de la indústria agroalimentària.
		Modalitat a l'agroindústria Premi: Associació d'Oleicultors del Priorat Falset (Priorat)	Pel desenvolupament d'un programa per a l'obtenció d'olis de qualitat i envasat.
		Nominat: Farbos, SCL Campllong (Gironès)	Per l'envasat en terrina d'alumini d'un producte de fruita natural.

Josep Maria Masses i Tarragó i Jaume Sió i Torres

2007	20	Modalitat a l'empresa agrària Premi: Urgellet, SCCL Linyola (Pla d'Urgell)	Per la reconversió d'una granja de carn d'oví en una de cabrum amb sala de munyiment, amb identificació individual i un programa de gestió del ramat.
		Nominat: Girona Fruits, SL Bordils (Gironès)	Per la elaboració de fruita de qualitat amb els mínims tractaments realitzats.
		Modalitat a l'agroindústria Premi: Molí dels Torms, SL Els Torms (Garrigues)	Per l'elaboració d'oli d'oliva verge extraecològic. Sistemes de cupatge: elaboració a la carta d'un oli amb les propietats de cupatge que el client sol·liciti mitjançant la recol·lecció selectiva.
		Nominat: Productos Flower, SA Tàrrega (Urgell)	Per la producció de substrats d'alta tecnologia mitjançant un sistema que permet una millora de l'estalvi i eficiència energètica, traçabilitat, sostenibilitat i seguretat i higiene en el treball.
2008	32	Modalitat a l'empresa agrària Premi: Rovira, CB Sagàs (Berguedà)	Per la diversificació econòmica de l'empresa agrària i la selecció acurada de tots els productes utilitzats des del seu origen fins al seu consum final, aplicant una filosofia d'anar tancant cercles en agricultura, ramaderia, entorn i comercialització.
		Nominat: Can Perol, SL Sant Vicenç dels Horts (Baix Llobregat)	Per la millora de la comercialització de productes agroalimentaris locals, utilitzant el comerç electrònic en xarxa i minimitzant el temps entre recollida i repartiment a domicili.
		Modalitat a l'agroindústria Premi: Ajuntament de Barberà de la Conca - Viver Comarcal de Celleristes. Barberà de la Conca (Conca de Barberà)	Per la constitució del Viver Comarcal de Celleristes, especialitzat en l'elaboració de vi de qualitat, on s'incorporen les TIC en els processos de transformació i a la vegada es recupera l'ús de les varietats autòctones, amb el propòsit d'afavorir les iniciatives emprenedores que dinamitzin l'economia rural de la comarca, posant a l'abast de les persones emprenedores unes infraestructures, instal·lacions i equipaments adequats.
		Nominat: Albert Grassot Esteba Pals (Baix Empordà)	Per la realització del procés de producció d'arròs de manera respectuosa amb el medi ambient, incorporant processos tradicionals per a l'assecatge de l'arròs, millorant l'eficiència energètica del procés productiu en no dependre de combustibles i envasant i venent la producció pròpia.

Història del Premi a la Innovació Tecnològica Agroalimentària (PITA)

2009	17	Modalitat a l'empresa agrària Premi: Jordi Vilarrasa Vilanova Begudà - Sant Joan les Fonts (Garrotxa)	Per la producció de porcs, des de l'engreix fins a la venda en el mercat tant de carn fresca com d'embotit d'elaboració pròpia.
		Nominat: Martí Verdés Majà Gàver - Estaràs (Segarra)	Per la reconversió d'una explotació ramadera en una d'agricultura i ramaderia ecològica amb producció de farratge, ordi, blat, pèsols, erb per a alimentar els seus animals i amb producció de cereals, llegums, patates i vedella per al consum humà i comercialitzats per Internet.
		Modalitat a l'agroindústria Premi: Embotits Salgot, SA Aiguafreda (Vallès Oriental)	Per la definició d'un model agroecològic alternatiu de producció de porcs en cercle tancat per produir una carn de porc ecològica i sostenible, de qualitat sensorial i nutricional diferenciada, que permet obtenir un producte de qualitat.
		Nominat: Promic, SA Les Masies de Voltregà (Osona)	Pel disseny de nous productes estabilitzats en líquid per a l'alimentació del porcí. Presenta els resultats de l'estudi fins a l'obtenció del producte PROMIC que inclou en les dietes dels animals. Per a la realització del producte s'utilitzen productes que per a la indústria alimentària humana són un residu.
2010	26	Modalitat a l'empresa agrària Premi: SAT Edoa 1446 CAT Sucs (Segrià)	Per la producció en hivernacle, calefactat amb biomassa, de cireres d'alta qualitat fora de temporada, les primeres de l'hemisferi nord, amb comercialització i venda a botigues Gourmet d'arreu del món.
		Nominat: Sargaire, SL Almacelles (Segrià)	Per l'adequació d'una explotació ramadera de vedells amb venda directa al detall de la seva producció, que produeix tota l'alimentació del bestiar en la mateixa explotació i que cerca nous cultius i sistemes d'ensitjat per tal d'obtenir una carn de màxima qualitat.
		Modalitat a l'agroindústria Premi: El Pastoret de la Segarra, SL Sant Guim de Freixenet (Segarra)	Per la implantació, en una nova planta d'elaboració, de nous processos d'elaboració de productes làctics que ha permès implantar una nova línia de postres, que innova en l'elaboració i la presentació del producte final.
		Nominat: Embotits Estamariu, SL La Seu d'Urgell (Alt Urgell)	Per la creació d'una empresa artesana, que elabora productes originaris de muntanya, com donja i bringuera, que s'han adequat als temps d'avui amb les noves tecnologies i dóna resposta a les noves necessitats gastronòmiques.
Total	223		

Josep Maria Masses i Tarragó i Jaume Sió i Torres

Com es pot constatar en la taula següent, al llarg d'aquests deu anys el nombre de candidatures s'ha mantingut prop de la mitjana amb alguns anys excepcionals, tant per sobre com per sota, com el 2008 i el 2005, respectivament.

TAULA II. *Evolució de les candidatures per anys*

Any	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Total
Candidatures	23	13	25	29	9	29	20	32	17	26	223

Com es pot constatar en la taula següent, els darrers cinc anys el nombre de candidatures agrupades per delegacions territorials del DAAM ha estat molt semblat pel que fa a Barcelona, Girona i Lleida.

TAULA III. *Candidatures per delegacions territorials del DAAM dels darrers cinc anys*

Any	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona i Terres de l'Ebre	Total
2006	12	7	5	5	29
2007	4	6	6	4	20
2008	11	10	7	4	32
2009	7	6	4	—	17
2010	4	5	11	6	26
Total	38	34	33	19	124

Pel que fa als guardonats amb el Premi PITA per territoris al llarg d'aquests deu anys, com es pot constatar en la taula següent, les Terres de Lleida són les més guardonades, tant amb relació al primer premi com als nominats.

TAULA IV. *Candidatures premiades o nominades per delegacions territorials del DAAM*

Any	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona i Terres de l'Ebre
Primer premi	3	3	6	4
Nominat	2	3	5	—

2. CONCLUSIONS

En total, al llarg d'aquests deu anys s'han presentat 223 candidatures.

L'any 2008 va ser un any excepcional amb 32 candidatures, fins i tot excessiu pel que fa a la realització de visites del jurat.

En la convocatòria corresponent a l'any 2010 es van presentar 26 candidatures, una mica per sobre de les 22,3 de mitjana.

Els territoris que acumulen més primers premis són les demarcacions de Lleida amb sis primers premis i les de les Terres de l'Ebre i Tarragona amb quatre primers premis.

El sistema d'avaluació de les candidatures presentades al premi s'inicia amb una primera avaluació del jurat i una selecció dels candidats que s'han de visitar. Aquestes visites es coordinen amb les oficines comarcals (OC) del DAAM i en moltes ocasions acompanyen el jurat en la visita. El fet que les oficines comarcals del DAAM s'impliquin en la cerca de possibles candidats és fonamental per a l'èxit del premi. A més, constitueixen una actuació positiva i favorable de totes les parts tant per als candidats, que agraeixen poder comunicar personalment al jurat la innovació que ha motivat la candidatura presentada, com per al jurat i la mateixa OC, que pot constatar de primera mà el nivell d'innovació que presenten les nostres empreses agràries i agroindústries i la gran motivació que es constata dels candidats a fer les coses bé amb la implementació de nous models innovadors.

També cal tenir en compte que les candidatures premiades i nominades són donades a conèixer i promocionades pel DAAM, que ha considerat exemplar una manera de fer innovadora ja que ha comportat un nou producte, procés o gestió que ha millorat la competitivitat i sostenibilitat de l'empresa o agroindústria. Aquesta promoció es fa mitjançant la premsa, actes públics i amb el llibret anual que recull les candidatures presentades. També cal esmentar que des de fa tres anys es dona a tots els candidats al premi un diploma de reconeixement.

Finalment, l'acte de lliurament dels premis també és un moment clau del procés, ja que es visualitza i es posa en coneixement del públic els casos d'èxit de persones, i moltes vegades de famílies, que aposten per la innovació com a element clau del seu funcionament diari.

Els llibres resum de les candidatures presentades al premi, que edita el Departament, es poden consultar, des del 2004 fins al 2009, al portal de RuralCat (www.ruralcat.net).

El PITA en el seu conjunt és una de les actuacions del DAAM en què qualsevol valoració que es faci és positiva, i per avalar aquest fet només cal dir que, al cap de deu anys, des de la seva creació, aquest premi té bona salut i s'ha consolidat pel fet que tant el sector agrari com l'agroalimentari català no paren d'innovar.